

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja az Állatorvostudományi Egyetem, Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum

22. évfolyam
(2018)
4. szám

*Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánunk
minden kedves Olvasónknak!*

Megújuló könyvtár

A 2018-as év nyarán a könyvtár folytatta korábban megkezdett megújulását a díszterem felújításával és az olvasói terek bútorzatának cseréjével. A munkálatok ideje alatt a teljes olvasótermi könyv- és folyóirat-állomány az Equus Klubban vendégeskedett.

A szeptember elején újranyitott könyvtár immár kettébontott olvasói térrel és két bejárattal várja az olvasókat. A kölcsönzés és tájékoztatás elköltözött a díszterem sarkából, egyfajta csendes olvasótermet hagyva maga után.

Új szolgáltatási pont került kialakításra a korábbi folyóirat-olvasói térben, ahol elérhető a kölcsönzés és tájékoztatás, továbbá a folyóiratok, számítógépek, nyomtató stb.

2018 őszétől megújult és reményeink szerint mégis ismerős terekkel várunk minden kedves könyvtárlátogatót.

Itt van a KÖN, itt van újra!

Ha ősz, akkor campus-túra! Langymelig szellőben aranylóan hulló falevelek, bágyadt napsütés, japánakácok között szobrokról visszatükröződő fény... Fesztői keretek között sétálhattak a látogatók 2018. szeptember 15-én, szombaton a campuson.

A Kulturális Örökség Napjai (KÖN) rendezvény keretében az érdeklődők a Várad Adél muzeológus által vezetett sétán ismerhették meg az egyetemet. Két turnusban 44 fő látogatta végig a szobrokkal és anekdotákkal teli ősparkot, a régi főépületben megtekintették a megújult könyvtárat, majd az új egyetemtörténeti állandó kiállításban Bozó Bence levéltárostól kaptak kitűnő szakvezetést. A vendégek között

volt Magyarországon élő, valaha nálunk végzett külföldi állatorvos, Akadémián dolgozó nyelvész, SZIE-s egyetemi hallgató, állatgyógyásznak készülő általános iskolás és anyukája, aktív dolgozó, diák, nyugdíjas.

A(z Erzsébet)városi séták sorába illeszkedő program végén a látogatók érdekes és életszerű kérdéseket tettek fel, majd élményekkel feltöltődve, csillogó szemmel távoztak tőlünk. Mentek a következő helyszínre... (VA)

Kutatók Éjszakája

2018. szeptember 28-án este egyetemünk ismét részt vett a Kutatók Éjszakája programsorozatban. A könyvtár igyekezett aktívan közreműködni (a szervezésen túl is), így helyet adtunk a „Madarat tolláról – genetika és termésvédelem” című nagy sikerű interaktív bemutatónak, amelyet az Állatorvostudományi Egyetem Konzer-

váció-genetikai Kutatócsoportja tartott. A könyvtár a megszokottól eltérően idei programjával az egészen kicsiket célozta meg, amikor egy kreatív foglalkozás keretében Preisz Hugóval és néhány bacilussal (illetve vírussal) kínált biztonságos megismerkedési lehetőséget. A gyerekek rajzolhattak, vághattak, színezhettek, majd magukkal viheték saját egyedi tervezésű bacilusaikat, vírusaikat.

Az Állatorvosi Főiskola az I. világháború idején

Száz éve, 1918. november 11-én írták alá az antant és Németország küldöttei a fegyverszüneti egyezményt egy vasúti vagonban, az észak-franciaországi Compiègne mellett. Ezzel ért véget az I. világháború a nyugati fronton. Akkor még messze volt a megnyugvás, hiszen a világégés közvetlen következményeit az 1920-as években is nyögték az európai országok. Mégis, amikor a katonák végre elhagyhatták a lövészárkokat, már sokan sejtették, hogy újabb fordulóponthoz érkezett a történelem: a háború előtti világ soha többé nem fog visszatérni. Megemlékezvén az évfordulóról, törlesztjük régi adósságunkat, s megvizsgáljuk, miként vészelt át az akkori Állatorvosi Főiskola a világháborút. Forrásaink a főiskola 1914 és 1918 közötti tan évekről kiadott évkönyvei voltak.

Az első harcok fellángolásakor a nagyhatalmak egy jellegzetes 19. századi összecsapásra számítottak, vagyis gyors győzelemre néhány döntő csata után. Főleg a villámháborús terveket készítő németek gondolták ezt. Mire a falevelek lehullnak, a győztes katonák már otthon is lesznek – biztatta II. Vil-

mos német császár a frontra tartó katonákat 1914 késő nyarán. Nem így történt: a modern fegyverekkel felszerelt felek nem bírtak egymással, lövészárkokokat ástak, s a frontvonalak megmerevedtek. A harcok befejezhetetlenné váltak. Szerterfoszlott a karnyújtásnyira lévő diadal, s ezzel mindenkinek szembe kellett néznie, harctéren és hátszágban egyaránt.

Ilyen körülmények között nemcsak a katonáknak kellett folyamatos orvosi ellátás. A Monarchia seregének jelentős hányada hagyományos lovassági egységekből állt. A katonalovak ugyanúgy megsebesülhettek és megbetegedhettek, mint gondozóik, ezért az állatorvosok munkájára is nagy szükség volt. Az igény legalább két szempontból érintette az Állatorvosi Főiskolát: egyrészt be kellett vonulnia az oktatók és hallgatók nagy részének, másrészt a főiskolán maradtak rendszeresen kaptak fontos kéréseket, feladatokat, megvizsgálandó mintákat a Monarchia, sőt a Német Birodalom hadseregétől is.

Azok a tanárok, akik maradhattak a katedrájukon, a békeidőben megszo- kott rendben tartották meg óráikat. Elmaradtak azonban azoknak a bevo- nult oktatóknak a kurzusai, akiket nem lehetett helyettesíteni. Ilyen volt Hetzel Henrik, Abonyi Sándor és Kovács Jó- zsef. Az övékén kívül már az 1914-ben behívottak között olyan jeles tanárok és tudósok nevével találkozhatunk, mint Berrár Mihály, Jármái Károly vagy Kot- lán Sándor. Bár időközben néhányan felmentést kaptak, mint például Zim- mermann Ágoston, Wellmann Oszkár vagy Fettick Ottó, a többségük hosz- szú időre a seregben maradt. Sorsukról azért tudunk, mert a főiskola igyekezett híreket szerezni róluk s évkönyveiben közzétenni azokat. Ezért ismerhetjük az állat- és szövetantatókat dr. Abonyi Sándor magántanár történetét. Ő sú- lyosan megsérült a Krakától kissé dél- nyugati irányban fekvő Rudnik mellett 1914. október végén, s orosz hadifog- ságba esett. Először Omszkba került, majd az orosz Távol-Keletre, a Vlagyi- vosztok melletti szkotovói fogolytábor- ba. Ott raboskodott egészen a háború végéig.

Hutýra Ferenc meg akarta örökíteti a főiskola polgárainak hőstetteit. A rektor ezért már 1914 őszén arra kérte a frontra küldött főiskolásokat, hogy számoljanak be a rektori hivatalnak

harc közben szerzett érdemeikről. Az 1914/1915. tanévből még nem olvas- hatunk sem ilyen, sem másfajta front- vonalból érkező híreket, ám 1915 szeptemberétől szinte egyre többet. Igaz, olykor maguk a szerkesztők utaltak ezeknek a pontatlanságára. Megtudjuk, hogy a háború végéig az egykori hall- gatók közül összesen 1702-en kaptak kitüntetést, 37-en meghaltak, s 19-en hadifoglyok lettek. Rajtuk kívül 8-an se- besültek meg harc közben 1916. május 31-ig, ám a későbbi sérültekről nincs tudomásunk. Számuk talán kezelhetel- lenné vált idővel, vagy túl pontatlan volt, esetleg egyáltalán nem érkezett semmi- lyen adat ezekről a fiatalemberekről.

Az intézmény engedményeket adott katonáskodó diákjainak, nehogy ki- essenek a képzésből. A mozgósítá-

sok miatt a beiratkozás egy hónappal tartott tovább a szokványosnál, így a szorgalmi időszak később kezdődött. A tanári kar a szigorlatok és vizsgák rend- jét szabályozta a legrészletesebben. Már 1914. augusztus 31-én soron kívül szigorlatozhattak az állatorvosi tanfo- lyamot végzett katonai állatorvos-aka- démikusok. Ettől kezdve a seregben szolgáló főiskolásoknak szabadságuk idején kellett megfelelniük a számonké- réseken.

A változtatásokat jórészt a magyar királyi földművelésügyi miniszter ren- delte el a tanári testület javaslatára. Így az 1915 áprilisában behívott hallgatók már március végén láttamoztathatták leckekönyvüket, s április elején jelent- kezhettek szigorlataikra. Azok, akiknek a katonáskodás túl kevés időt hagyott

egyetemi kötelezettségeik teljesítésére, kezdeményezhették, hogy a tanári kar elismerjen nekik egy félévet, amennyiben igazolták hadi szolgálatukat. Később a miniszter ismét biztosította ezt a lehetőséget az 1916/1917. tanévben.

1917-től a főiskola döntéseiben fel-felbukkannak a kilátástalanná váló háború jelei. Az 1917/1918-as évkönyvben olvashatjuk: a tanároknak külön értekezleten kellett foglalkozniuk a harcoló vagy leszerelt diákok „szellemi és anyagi támogatásával”, finoman utalva arra, milyen rossz állapotba kerülhettek ezek a fiatalok. Eközben a miniszterek szigorúsággal vegyített engedményeket kínáltak a seregben lévőknek. Nem véletlenül: a háború harmadik teljes évében a katonák növekvő számban kezdtek dezertálni, sőt némelyikük az öncsonkítástól sem riadt vissza, ha meg akart menekülni a biztosnak tűnő haláltól. A vezetésnek tehát tennie kellett valamit, hogy rendet tartson az elkeseredők között. A császári és királyi közös hadügyminiszter 1918. január 15-i rendelete szerint a bevonult diákok már engedély nélkül is beiratkozhattak a szemeszterekre mozgósítás idején, ám az előadások látogatásával nem bújhattak ki a katonai szolgálat alól. A főiskolai városokba vezényelt hallgatók hetente három délelőttre vagy délutánra kaphattak felmentést tanulmányaik folytatásához, de azok a bajtársaik, akik egybűt voltak állományban, csak a miniszter engedélyével kérhették áthelyezésüket ilyen városokba a lehetőség kihasználására.

A háború második felében a katonáskodó diákok négyhetes egyszeri szabadságot kaphattak vizsgáik teljesítésére, s ezt bármikor kivehették. 1918. március 1. után tizenkét hetes szabadságban részesülhettek egy szemeszter elvégzéséhez, de csak akkor, ha előtte négy hétnél hosszabb időt még nem töltöttek a seregtől távol, s legalább két-évnnyi tényleges, ennek részeként pedig legalább hat havi tábortól tudtak felmutatni. Nem számított a korlátozás, amennyiben a kérelmező harc közben sebesült meg vagy a harctéren betegedett meg. A hallgatók kötelesek voltak igazolni beiratkozásukat és megjelenésüket a vizsgákon a szabadság kezdetétől számított nyolc napon belül. Szabadságolásuk közben azt is el kellett kerülni, hogy egyszerre tömegesen kérjék a kedvezményeket, különben a hadviselés veszélybe került volna. A hadvezetés ezért csak turnusokban engedte el őket, s előnyben részesítette azokat, akik régebben kerültek katonai vagy tábortól állományba. Ugyanakkor a szabadságoltak egyenruhában járhattak be az órákra.

1918. március 1. után a főiskola felkészülten várta az elmaradásukat pótolni kívánó szabadságoltakat. A tanárok, az előadók és a tanársegédek rendes kurzusaik mellett az előző félévi anyagból kiegészítő, összefoglaló előadásokat és gyakorlatokat tartottak nekik. Dacára az erőfeszítéseknek nem érhetek az anyag végére. Május végén azért kellett befejezniük az órákat, mert a seregben harcoló főiskolásoknak letelt a szabad-

ságuk, s ismét fegyvert kellett ragadniuk. Pedig az oktatás még a húsvéti szünetben sem maradt félbe.

A megismert intézkedések nem a diákok pihenése, hanem tanulmányaik folytatása és befejezése miatt volt szükség. Kemény próbatétel lehetett egyszerre megfelelni ennek a kétféle követelménynek. Ne feledjük: senki sem számított egy négy éven át húzódó, mindent felforgató konfliktussorozatra.

(Bozó Bence Péter)
(Folytatjuk.)

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk a Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum és valamennyi használónk nevében mindazoknak, akik a 2018. évben adományukkal, munkájukkal, tanácsaikkal támogatták munkánkat. Bizalmukat igyekszünk meghálálni.

Ki miben segít?

Winkler Bea, könyvtárigazgató: olvasószolgálat, minőségügy, MTMT, HuVETA, honlap

Bikádi Katalin, könyvtáros: használóképzés, MTMT-támogatás, olvasószolgálat

Bozó Bence Péter, levéltáros: állatorvos-történet

Kiss Józsefné Oláh Edit, könyvtáros: könyvtárközi kölcsönzés, folyóiratok, Magyar Állatorvosi Bibliográfia

Knoll Petra, könyvtáros: olvasószolgálat

Mudri Diána, könyvtáros: olvasószolgálat, titkár, MTMT-támogatás

Pálfyné Varga Orsolya, könyvtáros: könyvbeszerzés, feldolgozás, olvasószolgálat

Sárkány Laura, könyvtári asszisztens: másolatszolgáltatás, feldolgozás

Váradai Adél, főmuzeológus: állatorvos-történet

Görbe Attiláné Anikó, ruhatáros

A könyvtár elérhetőségei

1078 Budapest, István u. 2. „D” épület
Tel.: +36-1-478-4226
Honlap: <http://konyvtar.univet.hu>
E-mail: library@univet.hu